

ZRZESZENIE KASZUBSKO-POMORSKIE

JAK ZACHOWAĆ NASZĄ KULTURĘ?

ZAPEWNIJ DZIECKU NAUKĘ JĘZYKA KASZUBSKIEGO.

„... Pragnę Was jeszcze zachęcić, abyście nadal strzegli swojej tożsamości pielęgnując więzi rodzinne, pogłębiając znajomość swojego języka i starając się przekazywać swą bogatą tradycję młodemu pokoleniu...”

Jan Paweł II, Sopot 5 czerwca 1999r.

Znajomość języków małych ojczyzn staje się cechą wyróżniającą i niezwykle pożądaną w obliczu powszechnej znajomości języka angielskiego. Dzieci, które będą potrafiły posługiwać się językiem kaszubskim uzyskają bezpośredni dostęp do kultury, literatury i tradycji regionu. Uczniowie, którzy poza szkołą mogą rozmawiać po kaszubsku zdobywają zaufanie do swoich możliwości w porozumiewaniu się w różnych językach, co ułatwia opanowanie umiejętności komunikacji w innych językach. Nauka języka kaszubskiego rozwija umiejętności oraz strategie uczenia się języków, które z powodzeniem można wykorzystywać przy nauce języka angielskiego, czy innych języków obcych. Uczniowie, dzięki znajomości języka kaszubskiego, mają większy zasób słownictwa, co ułatwia uczenie się innych języków.

Opanowanie języka kaszubskiego ma duże znaczenie wychowawcze. Dzieci, które nie tracą znajomości języka swoich przodków, zachowują szacunek dla starszego pokolenia, mają większe poważanie dla rodziców i dziadków. Znajomość języka kaszubskiego zacieśnia więzy rodzinne zwłaszcza pomiędzy najstarszym i najmłodszym pokoleniem. Uczniowie zaś, którzy nie wynieśli znajomości kaszubszczyzny z domu rodzinnego, zapoznają się z językiem regionu i uczą się szacunku dla jego kultury i języka. Dzieci, które posługują się także drugim językiem wykazują większą wrażliwość i otwartość w kontaktach z innymi.

Państwo polskie zdecydowało się podjąć działania służące ochronie i rozwojowi języka i kultury kaszubskiej. Język kaszubski uznany za język regionalny w Polsce podlega ochronie prawnej na podstawie ustawodawstwa krajowego i umów międzynarodowych, oto w skrócie niektóre z nich:

- **Europejska Karta Języków Regionalnych lub Mniejszościowych** – Rzeczpospolita Polska podpisała dokument w dniu 12 maja 2003 r., a w dniu 12 lutego 2009 r. została przez Polskę ratyfikowana. Karta ta gwarantuje wiele praw. Jedne z ważniejszych to wprowadzenie języka do życia publicznego, do urzędów, sądów, jego utrwalenie w środkach masowego przekazu. Karta określa także zakres jego używalności w życiu religijnym. Natomiast art. 8 zobowiązał państwo polskie do nauczania języka kaszubskiego na wszystkich poziomach, od przedszkolnego do uniwersyteckiego.
- **Konwencja Praw Dziecka** – Rzeczpospolita Polska ratyfikowała ją w dniu 7 lipca 1991 r. Art. 30 gwarantuje ochronę praw językowych i kulturowych dzieci pochodzenia rdzennego.
- **Ustawa o systemie oświaty** z dnia 07.09.1991 r. – w art.13 szkoły publiczne zostały zobowiązane do tego, by umożliwiły uczniom podtrzymywanie poczucia tożsamości narodowej, etnicznej, językowej i religijnej, a w szczególności naukę języka oraz własnej historii i kultury oraz do podtrzymywania kultury i tradycji regionalnej.
- **Ustawa o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym** z dnia 6.01.2005 r.

Język kaszubski, na podstawie art. 19 został uznany za jedyny w Polsce język regionalny. Ponadto art.

20 cyt. ustawy mówi, że organy władzy publicznej są obowiązane podejmować odpowiednie środki w celu wspierania działalności zmierzającej do zachowania i rozwoju języka regionalnego oraz, że mogą być również przekazywane środki z budżetu jednostki samorządu terytorialnego organizacjom lub instytucjom, realizującym zadania służące zachowaniu i rozwojowi języka regionalnego.

- **Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej** z dnia 14.11.2007 r. - określa warunki i sposoby wykonania przez przedszkola, szkoły i placówki publiczne zadań umożliwiających podtrzymywanie i rozwój tożsamości Kaszubów przez prowadzenie nauki języka regionalnego (kaszubskiego), własnej historii i kultury. W szczególności §10 cyt. rozporządzenia mówi, że organy prowadzące oraz dyrektorzy przedszkoli, szkół i placówek publicznych współdziałają, w powyższym zakresie, z organizacjami mniejszości narodowych i etnicznych oraz społeczności posługującej się językiem regionalnym (a takimi są Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie, Kaszëbskô Jednota, Kaszubski Instytut Rozwoju, Ziemia Pucka, Instytut Kaszubski).

Korzyści ogólnopedagogiczne, które niesie ze sobą przyswojenie języka regionalnego, nie są sprawą powszechnie znaną i wymagają szerokiej informacji społecznej. Jest to szczególnie ważne, gdyż w świadomości potocznej dalej aktualne są poglądy, które negują korzyści i szanse wynikające z nauczania i uczenia się języka regionu. Do najsilniej zakorzenionych uprzedzeń zaliczyć można przekonanie, że uczenie się i posługiwanie się językiem regionu ma negatywny wpływ na kompetencje w języku państwowym. Rozpowszechniony jest także pogląd, że dzieci powinny uczyć się w szkole bardziej przydatnych języków, czy też innych przedmiotów, a nauka języka regionu nie powinna wychodzić poza naturalne domowe środowisko. Jednocześnie przywołuje się wcześniejsze koncepcje psycholingwistyczne, które dowodziły, że przyswajanie dwóch języków wpływa negatywnie na rozwój poznawczy i powoduje powstanie deficytów w zakresie sprawności językowych. Twierdzenia takie motywowane były z jednej strony politycznie, z drugiej zaś strony wynikały z badań nad dwujęzycznością oraz związaną z nimi tzw. teorią równowagi.

Aktualne odkrycia neuro- i psycholingwistyki oraz przemiany w edukacji pokazują problem dwu- i wielojęzyczności oraz roli języków regionalnych w innym świetle. Tożsamość międzykulturowa jest „świadomością własnych cech, które składają się na poczucie odrębności od innych oraz podobieństwa do nich”. Aby wykształcić taką tożsamość konieczne jest osadzenie w rodzimym języku i kulturze. Rola edukacji w tym zakresie to akceptacja i wspieranie rozwoju języka regionu.

Aby zachęcić samorząd gminy do wprowadzania w szkołach zadań służących realizacji praw osób posługujących się językiem regionalnym (a więc kaszubskim), ustawodawca przekazuje z budżetu państwa do budżetu miasta, gminy środki pieniężne w formie **dotatkowej subwencji**. Na ucznia uczącego się 3 godz. w tygodniu języka kaszubskiego subwencja jest zwiększona o 150% (waga P-10). Środki te mogą służyć do realizacji różnych zadań mających na celu podtrzymywanie i rozwój tożsamości kaszubskiej, a nie tylko do zapewnienia 3 godzin nauki języka kaszubskiego.

Język kaszubski to wielki skarb dziecka, sprzymierzeniec w jego intelektualnym i kulturowym rozwoju. Motywacja uczniów do nauki i pogłębiania znajomości tego języka zależy w dużym stopniu od wsparcia ze strony szkoły oraz postaw rodziny i najbliższego środowiska dziecka. Dołóżmy wszelkich starań, aby nie zaprzepaścić szans, które daje nauka języka kaszubskiego.

Rodzice, opiekunowie, uczniowie decydują poprzez złożenie pisemnych wniosków o wprowadzeniu nauki języka kaszubskiego do szkół. Zatem rozważ Rodzicu, czy chcesz zapewnić swojemu dziecku naukę języka kaszubskiego.

Wątpliwości i pytania prosimy kierować do dyrektorów szkół, Zarządu Zrzeszenia Kaszubsko-Pomorskiego Oddział w Łęczycach tel. (58)678-92-51, e-mail: leczyce@kaszubi.pl lub do Biura Zarządu Głównego Zrzeszenia Kaszubsko-Pomorskiego tel. (58)301-27-31 lub e-mailem: edukacja@kaszubi.pl

Zarząd Zrzeszenia
Kaszubsko-Pomorskiego

Oddział w Łęczycach